

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

FINANSĒJUMS:

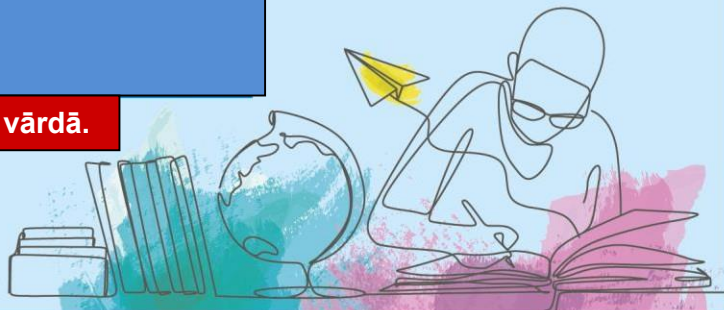

Vācijas Federālā
Izglītības un
pētniecības
ministrija

UNESCO Pasaules konference par izglītību ilgtspējīgai attīstībai

Mācāmies mūsu planētas labā. Rīkojamies ilgtspējības vārdā.

#IIA2030

Berlīnes deklarācija par izglītību ilgtspējīgai attīstībai

Preambula

1. Mēs — valdību, starptautisko, starpvaldību un nevalstisko organizāciju, pilsoniskās sabiedrības, jauniešu, akadēmiskās kopienas, uzņēmējdarbības nozares un visu izglītības un apmācības jomu pārstāvji, kuri 2021. gada 17.–19. maijā tiešsaistē piedalījās Pasaules konferencē par izglītību ilgtspējīgai attīstībai, ko organizēja UNESCO sadarbībā ar Vācijas Federālo Izglītības un pētniecības ministriju, kā arī UNESCO Vācijas Nacionālo komisiju kā konsultatīvo partneri, — pieņemam šo deklarāciju.
2. Mēs esam pārliecināti, ka ir nepieciešama steidzama rīcība, lai risinātu spēcīgos izaicinājumus, ar kuriem saskaras pasaule un kuri nenoliedzami ir savstarpēji saistīti, jo īpaši — klimata krīze, masveida bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, piesārņojums, pandēmiskās slimības, galēja nabadzība un nevienlīdzība, vardarbīgi konflikti, kā arī citas vides, sociālās un ekonomiskās krīzes, kas apdraud dzīvi uz mūsu planētas. Mēs uzskatām — lai risinātu šos steidzamos izaicinājumus, kurus pastiprinājusi Covid-19 pandēmija, ir nepieciešama fundamentāla pārveide, kas ļaus mums nostāties uz ilgtspējīgas attīstības ceļa, balstoties uz taisnīgākām, iekļaujošākām, gādīgākām un mierpilnākām attiecībām vienam ar otru un ar dabu.
3. Mēs nešaubīgi uzskatām, ka izglītība ir spēcīgs priekšnoteikums pozitīvām pārmaiņām domāšanas veidā un pasaules skatījumā un ka tā var palīdzēt visu ilgtspējīgas attīstības, ekonomikas, sabiedrības un vides aspektu integrēšanā, nodrošinot, ka šie attīstības virzieni nav orientēti tikai uz ekonomisko izaugsmi, radot kaitējumu mūsu Zemei, bet uz vispārēju labklājību uz šīs planētas.

Konsultatīvais atbalsts:

Apvienoto Nāciju
Izglītības, zinātnes
un kultūras organizācija

UNESCO Vācijas
Nacionālā komisija

4. Mēs esam droši, ka izglītība ilgtspējīgai attīstībai (IIA), kas ir ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) 4.7. apakšmērķa galvenais elements, kā arī priekšnoteikums visu 17 IAM sasniegšanai, ir nepieciešamās pārveides pamats; tā nodrošina zināšanas, prasmes, vērtības un attieksmes ikvienam, lai tas kļūtu par ilgtspējīgas attīstības pārmaiņu īstenotāju. IIA nodrošina izglītojamajiem iespēju attīstīt to kognitīvās un citas prasmes, piemēram, kritisko domāšanu un dažādas kompetences, kas saistītas ar sadarbību, problēmu risināšanu, sarežģītu situāciju un riska pārvaldību, noturības veidošanu, sistēmisko un radošo domāšanu, kā arī spēju rīkoties atbildīgi kā pilsoņiem, īstenojot savas tiesības uz kvalitatīvu izglītību, kā to paredz 4. IAM — „Izglītība 2030”. Mēs uzskatām, ka IIA pamatā ir jābūt cieņai pret dabu, šo cieņu vairojot, kā arī cilvēktiesībām, demokrātijai, tiesiskumam, nediskriminēšanas principam, taisnīgumam un dzimumu līdztiesībai. Turklāt tai ir jāveicina starpkultūru izpratne, kultūru daudzveidība, miera un nevardarbības kultūra, iekļautība, kā arī atbildīga un aktīva globālā pilsoniskuma apziņa.
5. Mēs atzinīgi novērtējam jauno ietvaru „IIA 2030” un ceļvedi tā īstenošanai — mūsu vadlīniju dokumentus nākamajiem 10 gadiem, lai mobilizētu rīcību šādās IIA jomās: politikas pilnveidošana, mācību vides pārveide, izglītības darbinieku spēju uzlabošana, iespēju nodrošināšana jauniešiem un rīcība vietējā līmenī.

Mūsu apņemšanās

1. Mēs — savu attiecīgo pilnvaru un atbildības jomu ietvaros, ņemot vērā mūsu vajadzības, iespējas, pieejamos resursus un valstu prioritātes, — apņemasies:
 - a) nodrošināt, ka IIA ir mūsu izglītības sistēmu pamatelements visos to līmeņos, nosakot rīcību vides un klimata jomā kā galveno mācību programmas sastāvdaļu, vienlaikus saglabājot visaptverošu IIA perspektīvu, kurā tiek ņemta vērā visu ilgtspējīgas attīstības dimensiju savstarpējā saistība;
 - b) integrēt IIA visos izglītības un apmācības līmeņos, sākot no agrīnās pirmsskolas izglītības līdz augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai (ietverot tehnisko un profesionālo izglītību un apmācību — TPIA), to integrējot arī neformālās izglītības un ikdienējās mācīšanās vidē, lai ikkatram tiktu nodrošinātas mūžizglītības un plaštvēruma izglītības iespējas ilgtspējīgai attīstībai;
 - c) īstenot IIA, liekot vienotu uzsvāru uz kognitīvajām spējām, mācību sociāli-emocionālo aspektu un rīcības kompetencēm, kas nepieciešamas individuālajai un sabiedriskajai pārveidei, sekmējot individuālo ieradumu maiņu, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību, vienlīdzību un cilvēktiesību ievērošanu, kā arī būtiskas strukturālās un kultūras izmaiņas ekonomiku un sabiedrību sistēmiskajā līmenī, kā arī veicinot nepieciešamo politisko rīcību, lai šīs izmaiņas īstenotu;

Konsultatīvais atbalsts:

- d) izmantot IIA radītās iespējas, lai pārveidotu mūsu sabiedrības, cita starpā atbalstot piekļuvi zinātniskajai informācijai, kā arī tās apmaiņu, lai sekmētu pētniecību, pierādījumos balstītas politikas, demokrātiskus lēmumu pieņemšanas procesus un tradicionālo zināšanu atzīšanu, veicinātu ilgtspējīgas un pārveidojošas ekonomikas, kurās galvenā uzmanība tiek vērsta uz mūsu planētas un tās iedzīvotāju labklājību, un uzlabotu noturību pret globālām krīzēm nākotnē, kā arī gatavību tām;
- e) veicināt visu institūciju aptverošu pieeju, apzinoties, ka izglītojamie un skolu kopienas kļūst par nozīmīgiem ilgtspējīgas attīstības dalībniekiem, kas realizē demokrātiskus procesus, attiecīgajām iestādēm kļūstot par „dzīvajām laboratorijām“, kurās tiek īstenota līdzdalība un aktīvais pilsoniskums, taisnīgums un dzimumu līdztiesība, rūpes par veselību, saikne ar dabu un cieņa pret vidi, energoefektivitāte un ilgtspējīgs patēriņš un kurās mācīšanās ir pieredzē balstīta, uz rīcību vērsta, vietējām vajadzībām un kultūrai pielāgota, tādējādi ļaujot izglītojamiem mācīties to, kas ir nepieciešams dzīvē, un dzīvē pielietot to, ko viņi ir apguvuši;
- f) noteikt klimata pārmaiņas kā IIA prioritāro jomu, kas ir īpaši nozīmīga mazajām salu jaunattīstības valstīm (*SIDS*), jo, ņemot vērā šo teritoriju pieaugošo neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un dabas radītiem apdraudējumiem, tajās ir īpaši aktīvi jāpievēršas IIA īstenošanai;
- g) atzīt arī skolotāju nozīmīgo lomu IIA veicināšanā un sniegt ieguldījumu skolotāju un citu izglītības darbinieku iespēju veidošanā visos sistēmas līmeņos, kā arī nodrošināt visu nozari aptverošu pieeju nepieciešamajai izglītības pārveidei;
- h) izmantot jauno, digitālo un zaļo tehnoloģiju potenciālu, lai nodrošinātu, ka tehnoloģiju pieejamība, izstrāde un izmantošana tiek īstenota atbildīgā, drošā, taisnīgā un iekļaujošā veidā, balstoties uz kritiskās domāšanas un ilgtspējības principiem, pienācīgi izvērtējot to riskus un ieguvumus, kā arī tiek veicināti atvērtie izglītības resursi, atvērtā zinātne un cenas ziņā pieejamas IIA e-mācību iespējas;
- i) sniegt iespējas jauniešiem kļūt par ilgtspējīgas attīstības pārmaiņu īstenošanai, radot labvēlīgus apstākļus mācībām un sabiedriskajai līdzdalībai un nodrošinot nepieciešamās kompetences un rīkus, lai tie varētu piedalīties IIA īstenošanā kā individuālās un sabiedriskās pārveides līdzradītāji;
- j) izvirzīt prioritāti attiecībā uz sociāli atstumtajām iedzīvotāju grupām, tostarp personām ar invaliditāti, bēgļiem un personām, kuras skar konflikti, krīzes un dabas katastrofas, izmantojot iekļaujošu pieeju un veicinot novatoriskas IIA politikas, kuras integrē IIA ārkārtas izglītībā;
- k) uzsvērt dzimumu līdztiesības un nediskriminēšanas principus attiecībā uz piekļuvi zināšanām un prasmēm un nodrošināt dzimumu līdztiesības jautājumu integrēšanu IIA, tādējādi sniedzot pamatīgāku un visaptverošāku izpratni par ilgtspējības izaicinājumiem un potenciālajiem risinājumiem;

Konsultatīvais atbalsts:

- l) mobilizēt IIA cīņai pret nabadzību (jo īpaši galēju nabadzību) un nodrošināt izglītojamajiem kompetences, kas atbilst individuālajām un sabiedrības vajadzībām, tostarp īstenojot TPIA un prasmju pilnveidošanu, lai iegūtu ilgtspējīgus iztikas līdzekļus, tādējādi nodrošinot, ka tiek ievērota cieņa pret cilvēku un tiesības dzīvot pienācīgos apstākļos;
- m) uzlabot daudznozaru un daudzdisciplīnu sadarbību IIA jomā visos pārvaldes līmeņos, izglītības ministrijām sadarbojoties ar visām pārējām ministrijām, kuru darbs ir saistīts ar ilgtspējīgu attīstību, lai nodrošinātu visas valdības struktūras aptverošu pieeju, pamatā stiprinot sadarbību starp izglītības un vides ministrijām, kā arī ar visām citām attiecīgajām ieinteresēto pušu grupām, piemēram, nevalstiskajām organizācijām, akadēmisko kopienu, uzņēmējdarbības nozari, jauniešiem u. c.;
- n) atbalstīt izglītības, vides, klimata, ilgtspējīgas ekonomikas un citu saistīto attīstības programmu turpmāku saskaņošanu globālā, reģionālā un valsts līmenī, kā arī uzlabot tīklu veidošanu starp dažādām ieinteresēto pušu grupām, lai nodrošinātu, ka īstenotie pasākumi ir savstarpēji saskaņoti un papildinoši un ka tie atbalsta IIA strukturālu integrēšanu;
- o) piešķirt IIA pietiekamus resursus un aizsargāt tai iedalīto valsts un starptautisko finansējumu Covid-19 laikā un pēc tam, un uzsvērt starptautiskās attīstības sadarbības nozīmīgo lomu kvalitatīvas izglītības un jauniešu iespēju veicināšanā jaunattīstības valstīs, stiprinot izglītības iespējas, kas padara visas sabiedrības taisnīgākas un ilgtspējīgākas;
- p) pārraudzīt IIA jomā panākto progresu, veicot IAM un jo īpaši 4.7. apakšmērķa vispārēju pārraudzību, lai nodrošinātu, ka īstenošanas process tiek pastāvīgi uzlabots, un rūpētos, ka neviens netiek atstāts novārtā, kā arī izveidot IIA novērtēšanas sistēmas un pastiprināt IIA izvērtēšanas izpēti.

Turpmākā rīcība

- 7. Mēs aicinām *UNESCO* — kā galveno Apvienoto Nāciju Organizācijas aģentūru IIA jautājumos — atbalstīt šās deklarācijas īstenošanu sadarbībā ar dalībvalstīm, mobilizējot savus tīklus, tostarp Universitāšu sadraudzības un tīklu veidošanas (*UNITWIN*)/*UNESCO* Katedru programmu, *UNESCO* Asociēto skolu tīklu un *UNESCO* Pasaules mantojuma vietu tīklu, cita starpā nodrošinot regulārus īstenošanas progresu pārskatus.
- 8. Mēs apņemamies veicināt šās deklarācijas un tās noteikumu tālāko virzību, īstenojot atbilstošus globālos, reģionālos, valsts un vietējā mēroga procesus, raugoties uz nozīmīgiem atskaites punktiem nākotnē, piemēram, 2021. gada ANO Bioloģiskās daudzveidības konferenci (Pušu konferences 15. sesija), 2021. gada ANO Klimata pārmaiņu konferenci (Pušu konferences 26. sesija) un turpmākajām konferencēm.
- 9. Mācības, kas ved uz pārveidi, cilvēkiem un mūsu planētai ir nepieciešamas, lai pašreizējās un nākamās paaudzes varētu izdzīvot. Īstais brīdis mācīties un rīkoties mūsu planētas labā ir tagad.

Konsultatīvais atbalsts:

